

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 ..
Negyedévre	1 ..

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjajukért kapják.

A lap szellemi részét illő cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadói hivatalnak küldendők.

Mult és jelen.

A jelen kor embere csak úgy mondhat helyes ítéletet az erkölcsi világ mostani állapota fölött, ha okszerűen össze tudja mérni a jelent a multtal, és a multnak úgy mint a jelennek motívumait kellően ismeri. Az oknak ismerete fényes napként világít az okozat fölött itélni akaró léleknek. Ezen ismeret felnyitja lelki szemünket. Tisztán láthatjuk a jelent és helyesen vizsgálhatjuk a multat, ha tudjuk mi, volt a mult erkölcsi életének irányadója és mi vezérli tényeiben a jelenkor emberét.

Két irányban küzdött a világ mindig. Egyik része megismerte rendeltetését, Istenért élt, Istent kereste. A másik a mindenség Urának ellenségéhez szegődött és Teremtője ellen hűségese zsoldosként küzdött. És valjon mi okozta ezt? Semmi egyéb, mint az, hogy a saját lényekre oly nagyon büszkélkedő fiai e világnak két eszmének befolyása alatt küzdötték át az élet harcát. Az egyiket az igazság, a másikat a gonoszság eszméje indította tetterre. E harc közepett sajátságosan változott a világ képe. Majd az igazság győzelmi zászlója hirdeté a jobbik öröme a gonoszság fölött nyert diadalt; majd pedig a pokoli gonoszság ördögi gúnymosolya keseregte az elnyomott igazság szolgáit. A multnak ismerete állításomat igazolja, a jelen szemlélete fájdalmas meggyőződésre szolgál. Hisz ki nem tudja, ki nem érzi, hogy napjainkban sok minden szomorít? Csak egy erkölcsi halott, csak a jog és igazságérzetét már elveszített lélek, csak egy lelki tehetségeiből teljében kifogyott ember nem láthatja, hogy a forrongó világ eszméi vészterhes felbökkel fenyegetik Péter hajóját. Félelem és rettegés dúló fájdalma szállhatja meg ennek láttára a kiesinyhitiek szívét. Csak az nem fél, ki tudja, hogy az igazság lelke velünk van. Csak annak van bizalma, kinek Istenbe helyezett hite Péter hajójával az örök igazság kösziklájában nyer erősséget.

A világ bölesesége harcra kelt az örök bölesesség törvényei és intézménye ellen. De ez nem újság. Hitünknek sziklája Krisztus sokszor volt már megtámadva. Kétezer évnek vészterhes viharai sokszor hozának cikázó villámokat e szikla ellen, de ezen megtörtött mindenkor a pusztító szellem vihar. Az erősség Istene parancsolt a szeleknek és a vihar azokat ölé meg, kik azt felkorbácsolták. A cikázó villámok azokat sújták le, kik azokkal az isteni intézményre

akartak törni, jeléül annak, hogy Krisztus az ő ígérete szerint velünk van a világ végezetéig. — Voltak napjai egyházunknak, melyeket a mártírok vére megdicsőített. Volt idő, mikor életével lakolt, ki Krisztusért szót emelt. És ha az okornak pogány bölesesége megszegyenülvevonult vissza az isteni bölesesség intézménye ellen kezdett harczból: hinünk kell, hogy a jelen kornak szellemi túlkapásai, a modern pogányság ronaboló szelleme sem nyerhet diadalt Krisztus egyháza fölött. Győzött Krisztus! Győzött mindig az igazság lelke! Az igazság örök ezüli intézménye soha meg nem szegyenült. Nem! Mert Krisztus követői mindig az igazság fegyverzetével harcoltak. Az erősség lelke, a Szentlélek megtanította minde nre, igaz böleseséget, az isteni bölesesség szellemét önté a küzdő egyház lelkébe. És e bölesesség szellemi világnak ada mindig a nehez harcban. Az igazi bölesesség világnak lövelt a kételkedő kiesinyhitiek szívébe. Megismertette velök az égből hozott igazság tudományát. Az egyház diadalmoskodott, mert tagjai az istenség tudományának vértjével voltak felfegyverkezve. — Az isteni igazságért felvett harcban egy szívök és lelkök vala. — Bármiképen, bármily oldalról támadták az igazság szikláján épült egyházat, megszegyeníteni soha sem tudták. Nem! Mert az erősség Istenének sugalmazására a valódi keresztények tettereje egyesült az övi fölött örökös Gondviselés oltalma alatt. Egy eszme vala az irányadó: élni Istenért vagy meghalni az igazságért, de a gonoszság támadásai előtt meghunyászkodni soha! . . .

Ma, midőn a szellemeket igaztatják a napi kérdések, ma, midőn a kath. Magyarország erkölcsi életének ereit el akarják vágni csak azért, hogy a modern cultura vad gyűlöletese a nemzet ezeréves ünnepén, mint gyalázat bélyegek a régi dicsőséget annál nagyobb homályba rejtsek: a bölesesség isteni ajándékára van szüksége minden kath. magyarnak. Böleseségre! melyet az Isten lelke, a Szentlélektől kell megnyernie mindenkinek. E bölesességgel felfegyverkezve kell harcolnunk megtámadott hitelveinkért, mert csak e bölesesség szellemében védhetjük meg Szent István örökségét. Az ellenünk intézett harc nem egyéb, mint kihívás őseink szent hitének megtagadására. Elleneink azt akarják, hogy miként ők, mi is tagadjuk meg őseinket, legyünk hitlenek egyházunk és hazánkhoz, adjuk fel szent vallásunk elveit, melyek a magyar eddigi boldogságának alapját képezék. Azonban vigyáznunk kell! Nem szabad feledni, hogy

ez kegyeletlenség lenne az ősök iránt, kik a magyarnak éppen ezáltal tevők állandó bonává e földet, hogy vallásunk szent elveit mindennél többre becsülék. Miért akarunk elleneink jelen bölcseségük által nagyobb boldogságot szerezni e honnak, mint Sz. István, Sz. László, a Hunyadiak és más diósok a valódi bölcsesség által egykoron szerzének? Ha czéljuk a magyar nemzet jólétének megteremtése, mutassák meg a biztosítékot, mely a lelki békeségtől megfosztott nemzetet boldogítja! Boldog volt a magyar, míg egy hitben egy szívvvel imádá Istenét, de boldogtalan, mihielyt a nemzet lelkéből az ősök méltatlan unokái a szent hitettségét kitépni kezdék. Miért kell feloldhatóvá tenni a kötelet, mely a szilaj erkölcsű magyart oly sokáig örök rendeltetési útján segíté? Avagy tán meg akarják hazudolni a múltat, melyben a magyar dióség zászlója csak addig lobogott, míg e nemzet erkölcsét a kath. hitelvei irányíták? Rég meg van mondva: „a hitelenség pusztulást és veszedelmet hoz”, azért vigyázzanak az isteni bölcsesség tudományának megrontására törő szellemek, nehogy a második ezred év kezdetén egy szerencsétlen nemzet átka szálljon vissza az agyonboldogító ősökre!

Kovács Mihály.

Az életmentés és egészségtan tanításáról a népiskolában.

Az olvasókönyvek alapján.

Országunk vallás- és közoktatásügyi miniszteriuma az egészségtan és életmentés tanítását, valamennyi népiskolában elrendelte; miuthogy a tanító különösen az osztatlan népiskolák tanítója, vajmi kevés idővel rendelkezik arra, hogy ezen egyike legfontosabb tárgyának tanítására a tan és óraterveben külön órát szentelhessen; de az olvasókönyvekből olvasmányok tárgyalása alapján teljesen felülelheti és eredményesen tárgyalhatja. Talán nem lesz érdektelen, ha tanító társaim előtt ezek alapján való tárgyalásánál követendő irányelveket, főbb kiemelkedő pontokat, rövideden megvilágítani bátorodom.

Míthogy pedig róm. kath. népiskoláink kivétel nélkül a Bárány Ignác-féle népiskolai olvasókönyveket használja, ezek szerint tekintsük át, hogy mely olvasmányok kezelhetők életmentés és egészségtan tanítása szempontjából. Vegyük tehát az olvasó könyveket sorba.

Az I-ső olvasó könyvből:

Ezen olvasó könyvben igen helyesen, miután a 7 éves gyermek szellemi képessége még nem elég fejlett arra, hogy ezen életbe vágó tetteket jól megérthesse, csupán 3 olvasmányt alálók, a melyek ezen szempontból kezelhetők. Még pedig 1-ső az 5-ik lapon *Ne légy goromba*. Ezen olvasmányánál kiemelhetjük azt, hogy a hirtelen való felmergelődés által magának betegséget, másnak kellemetlenséget okozhat az ember.

2-ik a 15 lapon *A főligerűlt kutya*. Ezen olvasmányánál tárgyalhatjuk a kutyávali rosz bánásmód következtetését, ta kutya marást, s ennek miképpeni gyógyítását. Itt minden esetre kiterjeszkedhetünk a veszett kutya marásánál követendő eljárásra is.

3-ik a 23-ik lapon *Szánni kell a szerencsétlent, nem gunyolni*. Itten megmagyarázhatjuk azt, hogy a nagy bűnök néha nagyon káros következményei vannak, hogy tud-

niüllik először a lelket, azután a testet örökös betegségre vezetheti. Kerüljük tehát azt és e helyett Istenbe helyezett nyugalommal és békével tőrjük a csapásokat, miként az Jób tette.

II-ik olvasó könyvben:

Itt már több olvasmányval találkozunk; ezen osztályban növendékeink is fejlettebbek, többet és jobban felfoghatnak a nyújtandó ismeretekből; lássuk tehát ezeket.

1-ső a 15. lapon *Az eldobott kő* című olvasmányánál a sebek gyógyításáról, 2-ik a 37. lapon *Az emberséges éji* című olvasmányánál a megtagyott embernek életre hozataláról, 3-ik a 64-ik lapon *A levegő*. Ezen olvasmányánál a lakszobák szellőztetéséről, általános hasznáról és az emberi életre való befolyásáról.

4-ik a 65 lapon *Az égi háboru*, itten a villámsujtás által okozott tetszhalott életre hozataláról tarthatunk magyarázatot.

5-ik a 146 lapon *A látás* című olvasmányánál a szemek tisztántartása és gyakori mosogatásáról, 6-ik a 87 lapon *A hallás* című olvasmányánál a fülekre való vigyázatok, annak tisztán tartásáról, a nagy zörgések és esatanásoktól óvakodásról elmélkedtetjük tanítványainkat.

7-ik a 88-ik lapon *Az egészség* című olvasmány, ez legjobban megfelel a felvett témánknak, melyből minden szó kimeset ér, s a mellett könnyű nyelvezettel, úgy hogy a gyermek is könnyen megértheti; egy olvasmányban valóban sokat nyújt; igen helytelenül ecelekednék a tanító, ha ezen oly hamar keresztül menne, mint más olvasmányokon. Itt már minden mondatnál meg kell állapodni, s minden egyes szó felett elmélkedni, s a tanítónak ezekhez magyarázatot nyújtani. Nézetem szerint czélszerű 2—4 órára felosztani, s később adandó alkalomkor erre vissza térni, mert ez az olvasmány magában egy kis egészségügyi könyvet pótol. Annál is inkább, mert a szellőztetésről, táplálékról, mértékletességről, ruházatról, a lakás tiszta és szárazzá tételéről, világosságáról, kimeszeltetéséről, a test tisztán tartásáról, a fürdésről, a munka és nyugalomról, az alvásról, a lélek vidámságáról és az Isten és felebarátunk iránti szeretetről szól. S ez által mintegy ismételtük az ezen olvasó könyvben előfordult egészségügyi tanításunkat.

III. olvasó könyvből:

Ebben legfőképp a reáliák tanításának alapja, ezenkívül a szív és jellemképzés anyaga van földolgozva. Itt tehát egészségügyi és életmentési példát keveset találók. Részben megfelelnek a 7 lapon *Ne hajigálgatok*, a 13 lapon *A rosz eseléd* és a 103 lapon *A gombák*.

Az elsőben a hajigálás káros következményeiről, a rosz eseléd című olvasmányban a zuzódások és törések, továbbá a daganatok mikénti gyógyításáról, az utóbbiban a nem mérges és mérges gombák fölismeréséről s ez utóbbiak káros hatásának ellensúlyozásáról tarthatunk magyarázatot.

IV. olvasó könyvben:

Ezen olvasó könyvben folytatatik a szív és jellemképzés, a reáliák terjedelmesebben vannak felülelve; ezenkívül a közélet példái vannak elbeszélés alakjában föltüntetve. Csupán egyetlenegy olvasmány a 89 lapon *A nadragulya mérgezést* találtam tárgyának megfelelőt. Ebben a növény mérgezést fordul elő, de csak említett növény általi mérgezésről tesz röviden említést. Nézetem szerint igen czélszerű lett volna a többi mérges növényeket is, ha legalább röviden

is, megismertetni; miként az más olvasókönyvekben is van. Annál is inkább, hogy a gyermek ne csak ezen egygyel hanem a többiekkel is megismerkedhessék s így óvakodhassék tőle. Ezt tehát a tanító magyarázatába veheti és minden egyes mérges növény ismertetésére kiterjedhet. Ha itt idővel nem rendelkezik, akkor a természetrajz tanításnál teheti meg. Minden egyes mérges növényt külön színes táblákon fölmutat. A Györfi-féle term. rajz minták ezeket igen szépen feltüntetik, a mérges gombákkal együtt.

V. és VI. olvasó könyv.

Ezen olvasókönyv az előbbieik terjedelmes ismétlése és betetőzése az előbbi osztályokban tanultaknak. Ezen kivül sok újat és az életre elkerülhetetlen hasznosat nyújt. Valóban a művelődés gazdag tárháza, felöleli az ipar, kereskedelem és földművelés nevezetesebb pontjait. S mintegy irányt jelöl az elemi iskolát elhagyó ifju növendéknek. Kiemeli a nevezetesebb természetrajzani tételeket, a földrajz és történelmi részeket. Gazdag életképekben tünteti föl a történelmi és közéletben kimagasló alakokat. Minden szükségesre kiterjed. Hy terjedelmessége mellett természetesen az életmentés és egészségügyi példákra, szabályokra is nagy súlyt fektet; szemelött tartván, hogy itt igazán az életbe lépőnek nyújt hasznos ismereteket. Ilyenek:

1-ső az 55 lapon *Aranytanácsok a veszedelmekben*. Miként a czím is mutatja itt, már föltötte szükséges olvasmánytal találkoznunk; a) pontja a *villám által sújtott szerencsétlen* életre hozataláról igen sok utasítást találunk. b) pontja a *vízbe full embert*, c) pontja a *fagyott embert*, d) pontja a *megfuladáshoz közel álló ember életre hozatalára* nyújt föltötte hasznos utasítást, a melyet e) pontja az *ájultak eszméletre hozatalával* fejez be. Itt már a tanítónak csak az olvasottak át ismertetésére, emlékezetben tartására kell fölfigyelmét fordítania.

2-ik a 389. lapon *A légnemek*. Ezen olvasmány által megismertetjük növendékeinket a levegő azon részével, a mely az élet fenntartására elkerülhetetlen szükséges.

3-ik a 416 lapon *A táplálkozás sajátosságai*. Ezen olvasmány a használható tápszerekkel s azok különös sajátosságaival, befolyásával az emberi életre, a különböző népek különböző táplálékairól, a táplálék azon alkatrészeiről, a melyek az élet fenntartására elkerülhetetlen szükségesek s annak természetbeni pótlásáról nyújt tanulságos ismeretet.

4-ik 420 lapon *Egészségi szabályok*. Több pontja van. a) Tapasztaltabbak tanúsága figyelembe vevéséről a beteges állapotokban, b) az evés, c) az ivás, d) az öltözés és vetkezés, e) a melegség élvezetéről, f) a vágó vagy lövő szerszámokkal való óvatos bánásmódról, g) az óvatosságról általában, h) a szemek és fogakra való vigyázatról föltötte szükséges ismeretet nyújt.

5-ik 423 lapon *A fürdés*. Ennek fontossága és jótékony hatásáról az egészségre, annak milyen minőségben használatáról, melegségi fokozatáról, az idő alkalmas megválasztásáról s az itt szükséges óvatosságról emlékedtet.

6-ik a 425 lapon *A korcsolyázás*. Ennek testedző hatásáról, s az itt szükséges vigyázatról tartalmaz hasznos ismereteket.

7-ik 476 lapon *A betegszoba*. A betegnek türelmességéről, a betegszoba berendezéséről, annak nyugodt, rendes és

tiszta lételéről, friss levegővel ellátásáról, továbbá a ruharészeknek a ragályos betegknél való szellőztetés és fertőtlenítéséről, valamint a részvételnek jótékony hatásáról ad igen hasznos utasításokat.

Ezekben igyekeztem nézeteimet az életmentés és egészségügyi tanítása körül elmondani. Minden tanító iskolájában tetszése szerint ossza be az időt és használja illetve dolgozza föl a tananyagot.

Mely munkához minden kollegámnak jó egészséget kívánok!

Pál Ferencz, kinezt. tanító.

Kalászat

a tudomány mezején.

I.

Az élet éjszakája. A mint valaki a halál eszméjét fölfogja, épen úgy használta az életet is. Élni kell előbb az embernek a szó valódi értelmében, hogy tanuljon meghalni. S mert kevés ember tanul meghalni, nem esoda, ha valóban nagyszerűen csak igen kevesen mulnak ki.

Mózes megpillantván Kánaánt, kimult a nélkül, hogy az ígért földjére lépett volna. Halála valóban *tragikus*.

Augustus császár azt mondá végperceiben: Ha jól játszám szerepemet, kiáltatok „éljent.” Halála valóban *elmés* volt.

Winkelried Arnold meztelen mellét egész lándzsacérdőnek szegezvén, hősiég mult ki.

Leonidas mint rabszolga halt meg, vakon engedve a törvény holt betűjének. Élete *lemondással* végződött.

Talleyrand, mint gyáva iskolás gyermek hagyá el a világot, sirt és ordított, hogy a halált elkerülhesse.

Wallenstein némán fogadta el a halálos döfést; *oly némán, mikép élt*.

Rousseau a halál közelítését érezvén, ablakához vitette magát, hogy a természettől *elbucshassék*.

Herder tollal kezében balt meg, melylyel épen odát irt az *Istenhez*.

I. György, Anglia királya, e szokat mondá halála pillanatában: „C'est fait de moi!” (Végem van!)

Goethe végszavai ezek valának: „Több világot!”

Swift pedig ezt mondá: „Vive la bagatelle!” (Éljen a haszontalanság!)

Midőn *Custinet* a nyaktülökhöz vezetették: „Halálra vele!” ordítá a nép, mire ő hidegen azt válaszolá: „Mit siettek pimaszok, később indulva is utolérhettek!”

„Reszketsz?” szóla egy katona *Faillyhez*, midőn vesztőhelyre vezetették. „Hogyne!” — felelé *Brilly*, — hiszen nagyon hideg van.“

Archimedes az öt megtámadó orgyilkosokat csak arra kéré, hogy matematikai műszereit kiméljk.

Egy rozzant házban beteg fekvő *izlandi*, midőn föl-szóliatták a *távódsra*, mivel a ház össze fog dűlni, hidegen

csak ezt válaszolá: „Mi közöm nekem a ház összeomlásához ott, a hol én csak mint zsellér vagyok?”

Egyik franczia, ki fekete dominóban jelent meg egy álarozos játékon, guta-ütés által födre terítettven, baldokolva e szavakat mondá: „Beati sunt, qui in Domino moriuntur.” Ilyen korunknak nagy szégyentoltja, Monakkó.

Egy másik franczia pedig vendéglőben rosszul lévén, e szavak után adá ki lelkét: „Bocsánat uraim, hogy csak egy pillanattig is háborgatám!”

„A halál pillanatában minden ember eredeti”, mondja *Jean Paul*.

Caligula, midőn a hóhért küldené vélt ellenségéhez, ez barátaival odahaza játszva, csak ezen szavakat mondá: „Várj hóhér és légy bizonyosságom azután, hogy játszmámat jól végezem!”

„Ha egy világi szürkülni kezd, annyit jelent, hogy közel áll az ötvenhez. De ha szakálla és haja ismét feketedni kezd, ez azt jelenti, hogy túl van a hatvanon.”

„A légvárak oly várak, melyek építése legkevesebbe, de lerontásuk legtöbbbe kerül.”

Kőrödy Endre,
tanár.

Kisebb közlemények.

Havi szemle.

Oly nagy hullámokat kezd az ok nélkül megindított egyházpolitikai mozgalom verni, hogy szemlének eredményeinek felsorolásában a külföldi dolgok hátrábbításával bátran nekimehetünk az iftaon történeteknek.

A kormányelnök, ki valahányszor az egyházpolitikai programról szól, mindannyiszor azt hangsúlyozta, hogy az semmiféle felekezetnek a hitágazatait nem érinti, ez állítás hirdetésében nem csak író, hanem vándorolva apostolkodó követőket is nyert, kik mint mindannyi hit hirdető — persze minden missio nélkül, saját szakállukra — a népet katekizálni megindultak. Ezek között három tüntette ki magát különösen. Első e három közül erdélyi egyházunk egyik legnevezetesebb intézményének fizetési tisztviselője, ki a kormány egyházpolitikai programjának védelmezésére kelvén, annak helyes voltáról egy lapban a következő érvekkel törekedett olvasóit meggyőzni, hűnapélyesen tiltakozván az ellen, hogy valaki igazhívőségében kételkedjék; mert ő magát jó katolikusként tartja:

„A családjog reformálása (az az: a család teljes elvilágiassítása, minden keresztény jellegtől való megfosztása, hogy a receptiót annál könnyebben lehessen kivívni) a polgári házasság nélkül nem képzelhető a sok felekezeti Magyarországon.”

„A katolikus egyház renitens magatartása, (melylyel t. i. szent kötelességét teljesítve Krisztus tanait védi) amely immár az állam szuverén jogait veszélyezteti, csak így csillapítható le s csak is így óvható meg az állam tekintélye. (De hát ki az állam? Tisza-e, Wekerle-e, Szilágyi-e vagy plane Csáky-e? Nyolcz század óta mikor és hol veszélyez-

tette a katolicizmus Magyarországon az állam tekintélyét? Bizony kár írónak azok közé állani, kik frázisokkal ámitják a világot).

A polgári házasság a törvényes és jogos családi viszonyt a vad házasságok rovására emeli és terjeszti. (Ezt mondani, a mint azt állítani, hogy a vad házasságok rossz befolyását csak úgy lehet megszüntetni, ha valamennyi házasságot vad házassággá teszszük; miután a polgári házasságot az egyház és a pápa is ágyasságnak deklarálta; már pedig az egyház fejének csak inkább illik hűnünk, mint az idézett írónak; vagy talán ez jobban tudja a dolgot, mint a pápa?).

„A katolikus egyháznak a felekezeti dogmákkal való makaeszködése provokálta a reformot.” (Mily fényes tanúsága arról, hogy az író jó katolikus! Egyébiránt mi abban, hogy ki a jó katolikus és ki nem, bíraskodni nem akarunk; ez mindenkinek saját lelkiismereti dolga, melyhez nyulni senkinek sincs joga; de ha valaki nyilvánosan fellépve irásban oly dolgokat hirdet, melyek a kath. egyház tanaival ellenkeznek, s ki azért, hogy tévelyeket hirdető szavainak hitelt szerezzen, arra hivatkozik és azzal diésekszik, hogy ő magát jó katolikusnak tartja: az ne vegye zokon, ha oda mondják neki, hogy még az is, mit mint kath. gyermek a kis katedől tanult, mind kipárolgott a fejéből. Vagy másképpen lehetséges volna-e, hogy az egyháznak a dogmákhoz való ragaszkodását makaesságnak nevezze? Lehetséges volna-e azt kivánnia a kath. egyháztól, hogy a dogmák dolgában az ingatag nádhhoz hasonló legyen, mely mindenfelé hajlik?)

„A felekezeti dogma tudott alkalmazkodni politikai célokért a felekezeti türelmesség elveire. — A felekezeti dogmának kell alkalmazkodni a politikai türelmesség elveire.” (Az ősi pogány világnézet e kitérőseihez az íróval szemben csak azt mondjuk: Uram bocsás meg neki; mert nem tudja, mit ír! De olvasóinkkal szemben kötelességünk az idézett szavakra kissé bővebben reflektálni. Nem akarjuk annak kimutatásával t. olvasóink figyelmét fárasztani, hogy mily rüt dolog a vallás tanait, tehát az emberek legszentebb dolgát alkuvás tárgyává tenni akarni, azt a vádat is mellőzzük, melyet csak az egyházat a legdühösebben ostromló szekta szokott az egyház ellen emelni, hogy t. i. politikai célokért a felekezeti türelmesség elveire alkalmazkodni tudott; mert azt bebizonyítani elmulasztotta, hanem csak arra kérjük, fontolják meg jól, mi rejlik ezen tétel alatt: „A felekezeti dogmának kell a politikai türelmesség elveire alkalmazkodni;” nem kevesebbet mond ez, mint amit ama trivialis mondattal szokás jelezni: Minden vallás jó, csak a kárvallás rossz. Író, úgy látszik, maga is észrevette, hogy mily messzire hajtotta el ezzel a sulykot, azért egy kis fogással oda bigeszítette a türelmesség elé a politikai szót. De éppen ezzel elarulta, hogy gonosz bölcsesletet követő emberekhez szegődött. Mert mit is rejteget magában az idézett állítás? Azt, hogy az állam alól ki kell vonni a keresztény alapot, hitelenné, átheussá kell tenni előbb az állam intézményeit, hogy aztán magát a társadalmat is el lehessen keresztényteleníteni. Nem csak a katolicizmus ez istentelea támadásnak a célja, hanem maga az egész kereszténység, csak hogy a ravasz számítással előbb csak a kath. egyházat vették célba; mert így azt hiszik, hogy minden szekta segítségükre

lesz s hogy majd azután az egyház bedöltével könnyebb lesz azokat is megsemmisíteni.

A második az apostolkodó politikusok között a gyermekölés kerület által megválasztott országos képviselő, ki a választás előtt kötelezte magát arra, hogy a kormány egyházpolitikai programjába felvett hitellenes vállalatok ellen egyházunkat pártolni fogja, és ki ennek daczára e programm érdekében faluról falura járva mindenütt azt akarta a néppel elhíttetni, hogy a polgári házasság is szentség. Erre csak azt mondjuk: Ha valaki legelőször rászéd engem, akkor ő a gonosz; de ha másodszer rászéd, akkor én vagyok az oktondi. Még lesz képviselő választás!

A harmadik a szóban és ügyvédeskedésben hatalmas Eötvös, a világhírű sahtervédő, ki Czeglédén, hogy a katolikus papok, „azért, mert elvesztik a stólat, az 50 krajczár miatt készek akár el is adni a hazát.“ De hát Németországban a katolikus papok kérték-e és kaptak-e országos kárpótlást a polgári házasság miatt elmaradt stólaért, vagy a protestans papok? Ezek kérték — és kaptak, azok pedig nem, mert a katolikus nép ott is csak akkor hiszi, hogy házasságra lépett, ha a pap köti egybe. Igaz, hogy Jézus soha sem beszélt az anyakönyvekről, de intette hallgatóit, hogy óvakodjanak a hamis prótétáktól, amilyen Eötvös uram is; hogy annak, ki velők perbe akar szállani és köntösüket elvenni, inkább palástjokat is engedjék át mintsem hogy az Eötvöshöz hasonló ügyvédek védekezését vegyék igénybe, ki a társadalom egy osztályát a legundokabb tettekről vádolja csak azért, hogy kedvét nyerje azon kormányának, melynek előbb uszályát hordozta, majd valamennyi tagjának fejét akarta vétetni. Ki imperterrite órákig el tud beszélni olyan dolgokról, melyekhez annyit ért, mint a ló az abc-hez; ámitva a népet s rá hallgatókat.

Még kellene egy meggyékent érdeklő gyűlésről szólnunk, de még nem lévén teljesen tájékozva arról, hogy az mit végzett, átmenyünk általvalótunk -- úgy látszik -- könnyebb súly részének kipakolására.

E szomorú jelenségek után a sűrű, fekete felhők közül kezd már a jobbrafordulásnak néhány kék szigete nyiladozni, értjük a felső ház akcióba való lépését, a kath. egyetemek sűrűbb keletkezését, meg a hívő népek a felsőbb helyekre intézett tiltakozásait.

Franciaországban, hol még mindig a sötét páholyokból vezénylik az ország ügyeinek intézőit, ahol ép ez évben ünneplik a múlt évszázad végén dühöngött azon forradalom emlékét, mely a hatalmat olyan Eötvös-féle szájhősök kezébe juttatta s az egyenlőséget, szabadságot és testvériséget embertársaik fejének levágatása után akarta érvényesíteni, napról napra mélyebben súlyednek az istentagadás minden jót, igazat és szépet kipusztító fertőjébe, minek újabb bizonyosságát adák Saint-Denis községtanácsának tagjai, kik az ottani temetőben éppen Pünköst napján bedöntötték a nagy kőkeresztet, másnap pedig a város czimerét is leszedették a városházáról, hogy kivágassák belőle a keresztjelvényt. Nálunk is ezeket készülnek utánozni. Hiszen „facilis descensus Avernus“; könnyű a lejtőn a bukás.

A vallásüldözés Magyarországon.

(*) Csak néhány nap előtt közöltük a vallásszabadságról beadott törvényjavaslatot, a magyar liberalizmusnak ez

oszlopot érdemlő megnyilatkozását, melyet a lelkiismeret szabadság apótheoziseként ünnepeltek. Nos ma pedig közlünk egy ítéletet, melyben ugyanaz az állam elítéli a kath. papot, ki a szülők lelkiismereti szabadságából kifolyólag hozzá vitt gyermeket megkeresztelte, mert úgy parancsolta vallása és lelkiismerete.

Egymásmellé állítva e két jelenséget, megismerhetjük a magyar állam liberalizmusát.

S mit mondjunk ahhoz az erőszakossághoz, hogy a harmadfokú felebbezéstől is elzárják az ítéletet? Mit mondunk ahhoz, hogy még ma a februári rendelet negyedik évében sem tudják a közigazgatási tisztviselők kötelelességeiket. Ezekre ugyan rájuk lehet bízni a polgári anyakönyvet!

Ajánlanók azért az elítélteknek, hogy adja be közvetlenül a m. kir. belügyminiszteriumhoz felebbezését, mert jó ha a közigazgatás minél több tagja osztózik ez ítéletben — annál kevesebb jut majd egyre-egyre a bűnhődésből az utolsó ítélet után.

A világ pedig lássa meg a magyar liberalizmust a maga valóságában. A zsidókat recipiálják, a vallásszabadságot enuncziálják, de már ezelőtt a zsidók szabadon végeztek minden nyilvános szertartásaikat, a nazarenusok anabaptisták meggyökerezéséig az 1868. t. ezikk tilalma ellenére, mert ezt a törvényt az állam csak akkor hajtja végre, ha a katolikusok ellen teheti . . . más mindenki szabadon élhet, cselekedhet lelkiismerete szerint.

Az ítéletet itt adjuk:

Sz. 6305—1893. Háromszékvármegye alispánjától. Az orbai járási főszolgabíró urnak Kovásznán.

A tekt. főszolgabíró urnak 63—1893. kh. szám alatt hozott azon végzése, mely szerint Földes György zabolai lakos ref. lelkész a esikszentkirályi Bors László imecsfalvi róm. kath. plébános ellen a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter nrő nagyméltósága 10086—1890 sz. alatti szabályrendeletének 1. §-ába ütköző kihágásért emelt feljelentésével hatáskör hiányából elutasította, a nevezett ref. lelkész által közbevetett felebbezés folytán fölülvizsgáltván, a felfolyamodás elfogadásával a megfelelően végzés feloldatik, Bors László róm. kath. plébános azon mulasztása miatt, hogy a Deme György ref. apának róm. kath. anyától született s a múlt 1892. évben általa megkeresztelt fia gyermeke keresztelési bizonylatát a törvényes 8 napi határidő alatt a feljelentő ref. lelkésznek meg nem küldötte, azon idézett vallás és közoktatásügyi miniszteri szabályrendelet 1. §-ába ütköző kihágás elkövetésében hibásnak kimondatván, ugyan azon szabályrendeletnek 4 §-a alapján az 1892-ik évi 22. tez. 6 §-ában megjelölt czélra, 15 nap és közigazgatási végrehajtás terhe alatt fizetendő 10 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében önköltségén egy napi elzárásban s 3 frt eljárási költség megfizetésében elmarasztaltatik. Az első fokú végzés, helyesebben ítélet, feloldandó volt, mert az elmarasztalt róm. kath. plébános ur a tárgyaláson maga beismeri, hogy ref. apának egyes házasságból származott gyermekét megkeresztelte, de a keresztelési bizonylatot a feljelentő ref. lelkészhez nem tette át azon okból, mert a szülők tanuk előtt kijelentették, hogy azon házasságból származó gyermekeiket nemi különbség nélkül róm. kath. lelkésszel fogják megkereszteltetni s azokat ugyanazon vallásban felneveltetni. Ezen védekezés azonban, mint az ítélet alapjául szolgáló miniszte-

ri szabályrendelettel és az 1868. évi 53. tcz. 12 §-ával ellenkező tekintetbe vehető uem volt; szintén azon második méntsége sem, hogy a szóban lévő miniszteri rendelet nem közzétett volna vele, miután az nemesak a szabályrendeletek tárában, hanem Háromszékvármegye hivatalos értesítőjében is közzétett s így szabályosan kihirdtetett. Az első foku ítélet azon indoka, hogy a közigazgatási hatóságok ezen feljelentés elintézésére illetékesek nem lennének, szintén nem volt figyelembe vehető, miután ezen másodfokú ítélet alapjául szolgáló miniszteri szabályrendelet 4-ik §-ának második bekezdése szerint ezen kibágásos ügyekben a közigazgatásági hatóságok ítélnék. Miről a tek. főszolgabíró ur, a mult hó 30-án 63. kh. sz. a. felterjesztett ügyiratok vizsgálatsatolása mellett, további eljárás végett értesítettik.

Sepsi-Szentgyörgyön, 1893. april 16-án.

Tompa Miklós, alispán.

Ezen másodfoku ítélet ellen beadott felebbezésre kövélő válasz érkezett:

ad: 63—1893./kh.

Tisztelendő Bors László róm. kath. plebános urnak Imecsfalván.

Végzés.

Folyó évi május hó 8-ról 85 számú kérésével heterjesztett jelen felebbezése visszautasítottik:

mert a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter urnak 2668—1890 számú magas rendelete értelmében a másodfokulag kiszabott 10 frt pénzbüntetés ellen további felebbezésnek helye nines.

Kovácsnán, 1893. május 9-én.

(M. A.) Hollakay Atilla, főszolgabíró.

— **Bajorország.** Bünvádi eljárás exorcizmus végzése miatt. —

1891. július 13. és 14-én a wemdingi kapuczinusrendházban Zilk Molnár házaspár akkoron tízéves fián a) szülők Dürwagen mellett az Oberlotter malomban laktak), ki a gonosz lélektől volt megszállva, önnepélyes ördögűzést végeztek, s a gyermek csakugyan meggyógyult. Ez esemény, amár Wemding körül mindenki tudta s nagyszámu nézők előtt történt, a nyilvánosság előtt a mult év tavaszáig ismeretlen volt. Egyszer csak kimerítő tudósítást hozott a dologról a Kölnische Zeitung, s ezután bejárta a hir az egész német sajtót. A Kölnische Zeitung tudósítása P. Aurélián jegyzeteiből készült, a ki az ördög üzést végezte s erről előjáróit tudósította. E jegyzőkönyvben a következő pont foglaltatik.

Miután már sok minden módot megkísérlettek, hogy a gyermekből kiűzzék a gonosz szellemet, de sikert nem értek, kényszerítém, hogy „el kell hagynia a gyermeket, semmi sem használ neki.“ Mire egész ordítva azt kiáltotta, hogy „nem tehetem.“ Miért nem hagyhatod el a gyermeket?, kérdem. Mert „ő minduntalan átkozza“ volt szerinte az ok. Azon kérdésemre pedig, hogy ki az az asszony azt mondá, hogy „Herz.“ E szónál a megszálltnak szülei ijedten összecsapták kezeiket s mondák: „Ez az asszony a mi szomszédunk felesége.“ Arra a kérdésre, hogy akart-e az asszony, hogy belemenjen a gyermekbe, igennel felelt. Tovább kerdeztetvén, miért kívánta az asszony, hogy meg-

szállja a gyermeket, mondá: „mert mérges volt.“ Arra a kérdésre, vajjon tette-e a fiu valamit az asszony ellen, nemmel felelt. További ráparancsolások után ismét azon kérdés következett, miért nem hagyhatja el a gyermeket, mire így felelt: „Mert Herz folyton átkozza, s miglen ez az eset fennáll, el nem hagyhatom.“

„A megszállás oka“ cz. tudósítás ezeket mondja: „Hogy tehát teljes legyen a szerencsétlenség a szomszédasszony, egy Herz nevű protestáns nő, megátkozta a gyermekeket. A fiu ugyanis daemoniakus önkívületi állapotában elárulta egy alkalommal, hogy a nevezett asszonytól husbagyó kedden kapott körülbelül 50 szem aszalt gyümölestől szállta meg az ördög. Ily önkívületi állapotai gyakran voltak a fiúnak. Egy alkalommal azt is elmondta az ördög, hogy azelőtt egy sziget bálványiszenében lakott s igen megharagudott Herzné asszonyra, kinek átkozódásai miatt ebbe a fiuba kellett költöznie, a kit pedig rövid idő alatt el kell hagynia.“

Ezen kijelentések által Herz asszony sértve érezte magát: az állam ügyészség pedig nyilvános érdek megsértését látva, hivatalból becsületsértési pört indított P. Aurélián ellen.

Mult évi nov. 18-án volt az eichstädti törvényszék büntető osztályánál nevezett ellen a végtárgyalás. A tolongás a tárgyalásra rendkívüli volt, s a mi még sobasem történt meg Eichstädtben, mióta törvényszéke van, az idegen lapok tudósítóinak egész özöne jelent meg s elhelyezésük a büntető osztály elnökének nem kis gondot okozott, Még a hallgatóság részére fenntartott helyett is korlátolni kellett e miatt.

Ezek után a vádlott, P. Aurélián három kapuczinus atya kíséretében a terembe lépett. Megjelenése szép férfias, kinézése atlétára vall; szakála fekete, szemei kegyesek. Utána következett 19 tanu s két szakértő, Németország két nagyhírű kath. theologusa.

Az ülést Meyer igazgató, a büntető osztály elnöke nyitotta meg. Szavazó bírák voltak Kreibig, Pfeufer L, Gareis, Pfeuffer II. törvényszéki tanácsosok. Az államügyészséget Steaub II. államügyész képviselte. A védelmet Frank ügyvéd vette. Herz mellékvádló képviselőjében megjelent Weber Ottó ügyvéd. A vádlevél szerint a vádlott, polgári nevén, Gesszner András Herz cserépfedő feleségéről Wemding és Lohrban ama sértő, eléggé benem bizonyított vádat terjesztette, mintha nevezett asszony Zilk molnár fiát megátkozta volna, s ennek következtében az ördög megszállotta. A hir elterjedése amaz ismeretek tudósítás útján történt, melyet a vádlott többeknek leírás, avagy olvasás czéljából átengedett. E tudósításnak mindenesetre az volt a czélja, hogy az asszonyt megvettese s a közvélemény előtt lejárja. Miután az államügyészséget avval vádolták, hogy a többször említett tudósításból egyes, a vád emelésére alkalmas helyeket szemelt ki, s eunélfogva a tárgyalás folyamán a védő részéről az egész dolog adatainak heterjesztése várható, az elnök eme körülménynek az által akarta elejét venni, hogy a tárgyalás előtt felolvasta az egészet s felolvasása végén megjegyezte, hogyha P. Aurélián az elől említett zárószavakat nem mondta volna, nem tilne ma itt. — P. Aurélián 1857-ben Rögleiben (Schweinfurt) született, előbb Wemdingben, azután Lohrban volt, jelenleg pedig Altöttingben van. Kijelentéseit nyugodtan teszi, a belső meghatottság azonban észrevehető rajta. Az elnök egy különös kérdésre kijelentette, hogy

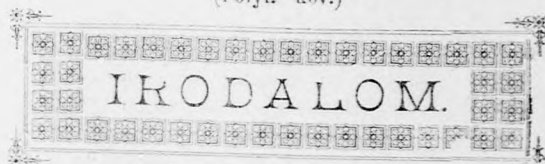
tökéletesen meg volt, s meg is van arról győződve, miszerint Herzné a fiut meg nem átkozta. Már csak azért sem hihetett az ördög hazugságának, mert e téren tapasztalatai vannak. Van maleficium, azaz van mód, melyen az ember embertársa testének és testének ártat. Egyébiránt Herznének ártani egyáltalán nem akart, különösen mert tudomása hogy róla, volt hogy porbe fogják s Zilkéket is felkérte, sem Herzékkal ezután is keresztényiesen érintkezzenek, s velük ellenséges viszonyt ne tápláljanak. Egynehány héttel később a szeretház levéltára részére egy tudósítást dolgozott ki az exorcizmus lefolyásáról. Fr. Fábiának megengedték, hogy e tudósítást leírja, hadd tudja meg, milyen az az exorcizmus, mert mindennap nem fordul elő ilyesmi. Boldizsár és Markárius testvérek Fábiántól írták le, anélkül, hogy engedélyük lett volna. Lohrbau Ruf plebános, régi iskolatársam felkérte, hogy mondjak el neki egyet-mást arról az ördögüzésről, mert hallott róla. — Egyet-mást felolvastam neki iratomból, s mintbogy kérte, átadtam, előljárom tanácsára azonban rögtön visszakértem s vissza is kaptam hamarosan úgy, hogy a közbeesett idő alatt leírni lehetetlen volt. Ruf plebános kapott azután egy kisebb iratot, míg Ferber lohri aligazgató a nagyobbat. Kért ugyanis, adjam oda neki olvasni. Odaadtam, mert minden mellékgondolat nélkül így véltem, hogy miut pap hasznát veheti. Hogy Ferber le is írta, arról csak az újságok útján értesültem. Egyaránt kérdezte ugyan odaadhatj-e másnak is olvasni pl. Pfeilschichter örnagynak. S csak miután a nevezett férfi megbízhatósága iránt bizonyosságot szereztem, egyeztem bele. Amint a Kölnische Zeitung tudósítása megjelent, rögtön megérkeztem, vajjon nem írta-e le Ferber. Mire ő „fájdalom, igen“ -nel felelt. Hogy a Köln. Z.-ban megjelent tudósítás szerzője Ferber, kiviláglik abból, miszerint nála a „Kreuzpartikel“ szó mindig himnemű, Ferbernél nőnemű. Azonfelül Ferber egy egész latin mondatot kihagyott. Ferber útján jutott tehát a tudósítás a Köln. Z.-ba, az ő útján értesültek róla mások is, mert Ferber a füzetet egy vendéglőben hagyta, honman dé. Horn egy éjlelre magával vitte. Hogy mas seuki kezébe ne vegye az iratot, határozottan meg nem tiltottam. Arra a kérdésre vajjon Wendingben P. Remigiusnak, ki az ördögüzés jelenetének elején jelen volt, később egy szomszédos plebánián Schneid wolferstaédi földbirtokos jelenlétében az esemény elbeszélésében írott jegyzeteivel segítségére volt-e, feleli, hogy Schneid a rendháznak nagy jötevője, s ezért nem tartá illőnek őt eltávolítani. De hát, hogy olyasmit tesz, amiért porbe foghatják, arra nem is gondolt. Mint tudósításában úgy itt is elmondá, hogy a protestáns Herzné a fiut megátkozta stb.

Ez alkalmul szolgált az elnöknek, aki mellesleg megjegyezve maga is protestáns — e nyilatkozatra: Az által, hogy ön folyton azt hajszolta, hogy egy protestáns nő átkozta meg a fiut, kisebbíteni akarta a protestánsokat. Mi Bajorország vallásügyjogosságban élünk, hol katolikusok és protestánsoknak békén kell egymással lakniok s ugyis laknak, azáltal azonban, hogy ön a dologgal illetén összeköttetésbe hozta a protestáns nőt, az, ördögiránti ellenszenv vezette önt.

P. Aurélián megtámadja ez állítást, s megjegyzi, hogy a dolog azon idővel van összefüggésben, midőn Zilk gyermekei, kik előbb protestáns iskolába jártak, a katolikus

iskolába meotek át. E miatt a protestánsok természetesen megharagudtak, s az ördög ki is jelentette, hogy harag vitte őt a gyermekebe.

Ezzel a vádlott kihallgatása véget ért. Ezután kijelentette Weber Ottó ügyvéd, hogy arra, miszerint mint mellékvádló szerepeljen, csak ma kapott, a Herz házaspártól megbízást, mit is a meghatalmazás átadása által teljesít. Már most kijelenti azonban, hogy a vádlott kártérítést nem kíván. (Folyt. köv.)

* **Előfizetési felhívás.** Evék óta bangoztatja a magyar katolikus sajtó, mily siralmas állapotban sanylődik nálunk az egyházi zene. Amde e szomorú jelenség pusztá konstataálásával nem sokat segítünk a bajon. A tett mezejére kell lépünk, ha sikert óhajtunk elérni.

Es ezt véleményem szerint legcélszerűbben a népiskolában kezdhethük.

Ha a népiskolában esakis kifogástalan dallamú éneket tanítunk, ha néhány könnyebb Gergely-féle dallam betanítása által már itt megízleltetjük a gyermekekkel a Gergely-féle karének fűnséges voltát, néhány évtized alatt egészen más szíben fog feltűnni nálunk is az egyházi zene.

Alkalmas énekeskönyv biányában azonban minden erre törekvő igyekezetünk hajótörést szenved. Ezt tapasztalásból mondhatom, s e tapasztalatom indított arra, hogy hasonló gondolkozású paptársaim, s más, komoly egyházi zenét kedvelő s avval foglalkozó honfitársaim szolgálatába állva a ft. kalocsai érseki hatóság engedélyével

Laudate Dominum című imádságos és énekeskönyvet rendezek sajtó alá a népiskolai tanuló ifjúság használatára.

A „Laudate Dominum“ két színes czimképpel, körülbelül 16 iven felerészben imádságokat, felerészben pedig hangjegyekkel ellátott énekeket fog tartalmazni.

Jelestül az imádságos részben találhatók reggeli és esti nemkülömben a nap más szakában mondandó imádságok misére való imádságok, gyónási és áldozási ájtatosság, különféle ájtatossági gyakorlatok Jézus szents. szívéhez és nevéhez, a bold. Szűzhöz és más szentekhez, a szent keresztüti ájtatosság, könyörgések másokért és alkalmi imádságok. Függelékül a szent misénél való szolgálat módja van hozzá esatolva a latin szöveg magyar fordításával.

Az énekes rész jobbadán ismert, szent beszéd előtti és utáni, énekes és esendes misére való énekeket, továbbá a le. m. Oltárszentségről, Jézus szents. szívéről és nevéről, a bold. Szűzről és más szentekről szóló énekeket, ugyszintén ádventi, karácsonyi, újévi, nagyböjti, husvéti, pünkösdi és urnapi halotti misére való, hála- és végénekeket fog tartalmazni. Közbeszöttem néhány Gergely-féle latin énekeket is (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus, Tantum ergo, a bold. Szűz vesernyéje, Te Deum s a responsoriumok énekmódja), hogy azoknak, kik ilynemű énekek meghonosításán fáradozni akarnak, ne kelljen más könyvhöz folyamodniok. Hogy a gyermekek megis értsék, amit énekelnek, a latin szöveghez mindenütt annak magyar fordítása van melékelve.

A könyv könyvnyomdai és könyvkötészeti esinos kiállítására nézve Steinbrenner műintézete elég kezesség; remélhetőleg június második felében már megjelenik, és így az iskolai év záróvizsgálatára igen alkalmas ajándékkönyvvül szolgálhat.

Előfizetési ára esinos félvászonkötésben szines metszettel és tokkal 40 krajczár, vászonkötésben aranymetszettel és tokkal 60 kr. Ezenkívül megfelelő áron különféle díszkötésekben is kapható.

Előfizetőimnek minden 10 példány után egy tiszteletpéldányt ayal kedveskedem.

A mennyiben valaki a könyvet erga sacra óhajtaná, sziveskedjék azt tudomásomra hozni, hogy intézkedhessem.

Az előfizetési pénzeket vagy megrendeléseket Szabadkára IV. Rákóczy utca 20. sz. alá kérem küldeni.

Szabadkán, 1893. május hó.

Kersch Mihály,
hitoktató.

Napi események köréből

— **Bérmálás.** Püspök Ur Ő Nagyméltósága folyó június hó 13- és 14-én Nagy-Szebenben a bérmálás szentségét fogja kiosztani.

— **Személyzeti.** Dr. *Seng Miklós* erdélyegyházmegyei áldozó pap és Serajevóban tényleges szolgálatbeli es. és kir. katona plebános tiszt. pápai kamarásnak, — Dr. *Lukács Antal* marosujvári expos. káplán abrudbányai plebánosnak kineveztetett.

— **Jótekonyság.** Dr. *Seng Miklós*, t. pápai kamarás, serajevói es. és kir. katona plebános a nagyszebeni Orsolya-szüzek intézetében leánynevelési célra 4000 negyezer o. é. frt. és Dr. *László Mihály* országgyűlési képviselő aszékelyudvarhelyi róm. kath. internatus javára 100 frtny. alapítványt tett le.

— **Veress Lajos** kerelő-szentpáli, *Máté Főzsef* radnóthi, *Solyom Géza* mikóújfalvi lelkész, *Kiss János* esik-rákosi és *Esztegar Gergely* szamosujvári gymn. hittanár a zsinatvizsgálatot ez év május hó 30-án sikerrel lettek.

— **Hátafillérek** a papnövelde foyjósóján elhelyezendő sz. képekre: ft. S. F. pléb. úr 1 frt. Nt. *Kiss János* esik-rákosi káplán úr 1 frt. Nt. *Esztegar Gergely* szamosujvári gymn. tanár úr 1 frt. Főösszeg 73 frt 50 kr.

— **Gyászhir.** Az erdélyi Szent-Ferencz-rendet súlyos csapás érte. Az esztelneki Szent-Ferencz-rendi zárdában P. *Szőcs Simon* (Linus) aranymisés áldozó pap mult hó 22-én elhalt 85 éves korában. A megboldogalt a szerzet ama régi

tagjaihoz tartozott, kik a szabadságharez alatt az elvek dalrajutásáért a szöszékről küzdöttek. Fialat korában a muzsák oltarán is áldozott és több költeményt irt, melyek a század elején divó formákban voltak írva és most is, mint agg, jó társaságban szivesen szavalt egyet-egyét. Nyugodjék békében!

— **Pályázat.** Kőszvényes-Remete községben a róm. kath. népiskolák egyik tanterméhez nőtanítói állomásra pályázat hirdettetik. Javadalmazás: 300 fit, mely összeg havi 15 frt előleges részletekben fog kiadni, természetben lakás és 3 öl kemény tűzifa. Kötelességei: a felsőbb leányosztályok vezetése s ugyanezeknél női kézimunka tanítás. Pályázni kívánók sziveskedjenek kellően felszerelt folyamodványukat legkésőbb folyó év július hó 15-ig alólított iskolaszéki elnökhöz benyújtani. K. Remete (Marostordamegye) u. p. Deményháza. 1893 május 15. Csiki Péter, kanonok-pleb. isk. sz. elnök.

— **Pályázati hirdetés.** A bordosi róm. kath. anyaegyházhoz tartozó Szent-Demeter főoktatóközségben a róm. kath. kántortanítói állomás, melylyel a harangozás és a sekrestyési teendők is össze vannak kötve Bartók Albert jéddigi kántortanítónak Gelenczére történt kinevezése alkalmából üresedésbe jöven, arra ezennel pályázat nyitattik: jövedelme: 1) 2 szoba, egy kamara, s egy konyhából álló lakás, szin, istálló, veteményes kert. 2) 46 kl. ősz buza. 3) 41 kl. zab. 4) 30 véka szemes törökbuza. 5) 12 fit ospora. 6) 2 öl kemény tűzi fa. 7) tandij 20 frt. 8) a magtár alapból 28 frt. 9) 14 frt 66 kr. szentmise alapítvány. 10) 3 hold szántó és kaszáló. 11) Stola mintegy 10 frt. Pályázni kívánók azzal értesítetnek, hogy kellőleg felszerelt folyamodványukat f. 1893 évi július hó 9-ig alulirt lelkészi hivatalhoz küldjék be. — Személyes jelentkezés előnybe részesül. Bardos, 1893 május hó 31-én (Udvarhelymege; u. p. Nagy-Kend.) Magdó Mihály r. k. lelkész, isksz. elnök.

— **Pályázati hirdetés.** A bordosi róm. kath. kántortanítói állomás — melylyel a harangozás és a sekrestyési teendők is egybe vannak kapcsolva — Zsigmond Gáspár ddiigi kántortanító nyugdíjaztatása alkalmából üresedésbe jöven, arra ezennel pályázat nyitattik. Jövedelem: 1) 1 szobából álló lakás, pince, csür, istálló, gyümölcsös és veteményes kert. — 2) 32 kl. ősz buza 3) 26 kl. zab. 4) 26 véka szemes törökbuza; 5) 12 frt 35 kz. ospora. 6) 9 szekér kemény tűzi fa. 7) A magtár alapból 20 frt. 8) tandijezimen mintegy 25 véka szemes törökbuza; 9) Püspöki segély évnegyedes utólagos részletekben 50 frt. 10) 3 hold szántó és kaszáló hármas fordulóban. 11) Stola mintegy 8 frt. Pályázni kívánók azzal értesítetnek, hogy kellőleg felszerelt folyamodványukat f. év. július hó 9-ig alulirt lelkészi hivatalhoz küldjék be. Személyes jelentkezés előnyben részesül. Bordos, 1893 Május hó 31-én (Udvarhelymege; u. p. Nagy-Kend.) Magdó Mihály r. kath. lelkész, isksz. elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.

Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, FORSTER JÁNOS.